

Rama IX Art Museum Foundation

GRO-0372-02 1001

ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม
ART AND ENVIRONMENT

Rama IX Art Museum Foundation

ไรเนอร์ วิทเทมบอร์น	RAINER WITTENBORN
อิทธิ คงคากุล	ITTHI KHONGKHAKUL
กมล เมธาวัชรดี	KAMOL PHADSAVASDI
วิโชค มุกดามณี	VICHOKE MUKDAMANE
ธานี กลิ่นขจร	THANI KLINKHAJORN
มณฑิยา บุญมา	MONTIEN BOONMA
ปัญญา วิจิธนาสาร	PANYA VIJINTHANASAN
พินิจ สันติพิทักษ์	PINAREE SANPITAK
อัมรินทร์ ชูสุวรรณ	AMARIT CHUSUVAN
สุรสีห์ กุศลวงศ์	SURASI KUSOLWONG
ชาติชาย ปุยเปีย	CHATCHAI PUIPIA

ณ หอศิลป์คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ
6 - 28 กุมภาพันธ์ 2534

at the Gallery of the Faculty of Painting Sculpture
and Graphic arts, Silpakorn University, Bangkok.
6 - 28 February, 1991.

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศิลปากรมีความยินดีอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสร่วมกับสถาบันเกอเธ่ในการจัดนิทรรศการในหัวข้อ “ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม” เป็นครั้งแรก ณ หอศิลป์และจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์

นิทรรศการร่วมระหว่างศิลปินไทยและศิลปินเยอรมันครั้งนี้เกิดจากความร่วมมือของศิลปินผู้ส่งผลงานเข้าแสดง ทั้งนี้ไม่สืบเนื่องมาจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม” ที่มีขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ 2533 ประกอบกับนิทรรศการนี้เป็นโครงการหนึ่งซึ่งสถาบันเกอเธ่และมหาวิทยาลัยศิลปากรได้จัดขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมความเข้าใจในศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทยด้วย

อันนี้ไม่เฉพาะที่ชาวโลกต่างพากันหันมาให้ความสนใจสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวางนั้น มหาวิทยาลัยศิลปากรเห็นว่าการจัดนิทรรศการศิลปะเพื่อแสดงออกในการสื่อความคิดในเรื่องดังกล่าวเป็นความคิดที่ดีและเหมาะสม ความเข้าใจที่ส่งเสริมและสนับสนุนเป็นอย่างดี นิทรรศการ “ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม” นอกจากจะเปิดโอกาสให้นักศึกษา อาจารย์ ศิลปินและผู้สนใจในด้านศิลปะ ได้ศึกษาแนวทางและความคิดในการสร้างสรรค์ของศิลปินแต่ละคนแล้ว ยังเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างศิลปินไทยและศิลปินเยอรมันด้วยเช่นกัน

มหาวิทยาลัยศิลปากรขอขอบคุณสถาบันเกอเธ่ และผู้อำนวยการให้ผู้ดำเนินรายการจัดนิทรรศการและศิลปินผู้ร่วมงานทุกท่านที่ประสงค์จะสำเร็จ สมดังเจตจำนงที่ดีตั้งใจไว้ และขอให้นิทรรศการครั้งนี้ประสบความสำเร็จในการที่จะให้งานศิลปะเป็นสื่อสะท้อนถึงความคิดเห็นตลอดจนความรู้ในข้อของศิลปินต่อการกระทำที่ก่อให้เกิดสิ่งแวดล้อมและสังคมในปัจจุบัน

รศ.ศาสตราจารย์ไชศรี ศรีอรุณ
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

GOETHE
INSTITUT

งานแต่ละชิ้นที่แสดงอยู่ในงานนิทรรศการนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมหาวิทยาลัยศิลปากรและสถาบันเกอเธ่ร่วมกันจัดขึ้นเมื่อเดือนมกราคม 2533 ในครั้งนี้ศิลปินไทยและศิลปินชาวเยอรมัน คือ รainer Wittenborn (Rainer Wittenborn) ได้ร่วมกันอภิปรายเพื่อหาตัวอย่างที่เป็นไปได้และแนวทางที่จะให้การสนองตอบต่อศิลปะ เป็นแนวทางขึ้นให้ตระหนัก และตระหนักต่อสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ โดยมีการออกเก็บข้อมูลและตัวอย่างตามสถานที่จริงและแนวความคิดรูปแบบการนำเสนออย่างคร่าว ๆ

ผู้เข้าร่วมสัมมนาในครั้งนี้ในทุกคนต่างเห็นพ้องต้องกันว่าอย่างน้อยควรนำผลงานจากการสัมมนาครั้งนี้มาจัดแสดงต่อสาธารณชน นับว่าเป็นการแลกเปลี่ยนทางความคิดเป็นในวงกว้างวิบัติของท้องถิ่น ที่แทบจะไม่มีใครให้ความสำคัญ โดยจะดูได้จากชื่อโครงการที่ รainer Wittenborn และเพื่อนศิลปินไทยได้ช่วยกันตั้งชื่อว่า “Artists - the Arrows in Society” ศิลปิน - หัวทิ่มในสังคม

แอร์เนสต์ เชือร์มันน์

ผู้อำนวยการ

สถาบันเกอเธ่ กรุงเทพฯ

Rama IX Art Museum Foundation

The works on display in this exhibition were initiated at a workshop in January 1990 which was jointly organized by Silpakorn University and Goethe-Institut Bangkok. Thai artists and German artist Rainer Wittenborn then debated and developed possibilities and approaches for an artistic response to man's grave threat to our environment. Localities were visited, material collected, concepts were developed and, at the end of the workshop, drafts of some complexity were prepared and discussed.

As a result of this workshop all participants agreed to execute (realize) at least some of these drafts and to present the resulting works to the public. This exhibition presents these works. It shows the artist in a role which he has always had but which has seldom been noticed: as acting responsibly and deliberately within his or her society and in a given political situation. Or, as Rainer Wittenborn has subtitled his own small project, which has grown out of this encounter with his Thai colleagues: “Artists - the Arrows in Society”.

Ernst Schürmann

Director

Goethe-Institut Bangkok

Bangkok, January 1991

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการในระหว่างวันที่ 22 - 26
มกราคม 2533

โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม”

ในระหว่างวันที่ 22-26 มกราคม 2533 นั้น มหาวิทยาลัยศิลปากรและสถาบันเอเชีย ได้ร่วมกันจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการทางด้านการศิลปะในหัวข้อ “ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม” ขึ้นเป็นครั้งแรก ณ หอศิลป์คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ สถาบันเอเชียได้เชิญ รainer Wittenborn (RAINER WITTENBORN) ศิลปินชาวเยอรมัน ซึ่งชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในแวดวงของศิลปะร่วมสมัยในซีกโลกตะวันตกมาบรรยายและดำเนินการควบคุมการสัมมนาดำเนินการปฏิบัติงานกับผู้ใช้ร่วมสัมมนา ซึ่งมีทั้งอาจารย์และนิสิต จากหลายสถาบันของไทย ศิลปินไทย และศิลปินต่างประเทศ มาสนใจในหัวข้อสิ่งแวดล้อมและสิ่งแวดล้อม อันมีผลกระทบต่องานศิลปะของมนุษย์ การร่วมมือระหว่างสองสถาบันนี้ ได้ให้ประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาด้านศิลปกรรม การพัฒนาความคิดในการสร้างสรรค์ศิลปะและยังเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เข้าร่วมสัมมนา

วัตถุประสงค์ของการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการนี้ขึ้นเพื่อให้อาจารย์และผู้ที่อยู่ในวงการศิลปะ ได้มีโอกาสศึกษานานาชาติและผลงานศิลปะของศิลปินตะวันตกซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวเนื่องกับปัญหาและการเคลื่อนไหวสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังต้องการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และปลูกจิตสำนึกของศิลปินไทยที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น ส่วนในด้านการสร้างสรรค์นั้น ศิลปินได้รับการสนับสนุนให้นำวัสดุสำเร็จรูปและวัสดุเหลือใช้ในชีวิตประจำวันมาใช้ประโยชน์ทางการใช้สอยต่อไปได้นั้น มาสร้างเป็นภาพศิลปะที่ดูเด่นและมีความหมายอย่างลึกซึ้ง ผลจากการสุดท้ายการสัมมนาเชิงปฏิบัติการในลักษณะนี้เป็นโอกาสให้ศิลปินได้แสดงข้อคิดเห็นและแลกเปลี่ยนทัศนะตลอดจนการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างอิสระ

ศิลปินที่เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ กำลังเสนอโครงการและอธิบายแนวความคิด

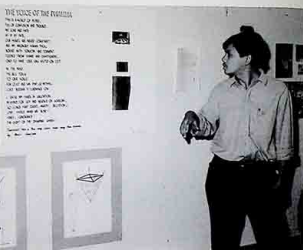
ส่วนเรื่องราวเนื้อหาที่สัมมนานั้นเน้นในเรื่อง อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมุมมองและความคิดสร้างสรรค์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ในเชิงจิตวิทยา แนวทางแนวคิดในการทำงานศิลปะซึ่งเกี่ยวกับปัญหาและสภาวะของสิ่งแวดล้อมและแนวทางในการนำวัสดุเหลือใช้มาเปลี่ยนเป็นการแสดงออกในงานศิลปะเพื่อให้สอดคล้องกับแนวความคิดที่สะท้อนถึงเนื้อหาที่กำหนดไว้แล้ว สำหรับผลที่คาดว่าจะได้รับหลังจากการเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งนี้แล้ว ผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งหมดจะได้รับความรู้และความเข้าใจในการนำเสนอความคิด หลักการและวิธีการแบบตะวันตกมาปรับประยุกต์ใช้กับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่จะก่อให้เกิดถึงปัญหาในสังคมและสภาวะของสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันของไทยเรา

รายชื่อผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งนี้เป็นจำนวน 15 ท่าน ได้แก่ มณฑิรา บุญผา จากคณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, อิทธิ คตงกู และนาค แสงสวัสดิ์ จากคณะศิลปกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, วิไลศ มุลมณี, ธาณิ กลิ่นจอร์, สุรสิทธิ์ กุลวรงค์ และชาติชาย ปุเปย จากคณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, อธิธา จันทน์เพชร จากภาควิชาทัศนศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, บัญญา วิจิธนสาร, พันปี สิมคำพิทักษ์, อัครพันธุ์ ฐาสนิกุล, อัมฤทธิ์ อุดสุวรรณ และ วิภาวีร์ ที่มาจากเสกกุลย์ ศิลปินอิสระ, โจน กาวาล์ ศิลปินรับเชิญจากประเทศออสเตรเลีย และเฮเลน โมเคิลสัน นักศึกษาจากประเทศเยอรมนี

ก่อนหน้าที่จะมีการดำเนินการสัมมนาเชิงปฏิบัติการนั้น ไรเนอร์ วิทเทอเวิร์น ได้บรรยายประกอบดูไลด์เกี่ยวกับผลงานของโยฮันเนส โชมป์สกี ซึ่งเป็นศิลปินที่ทำงานในปารีสที่เรียกว่า "JAMES BAY PROJECT-A RIVER DROWNED BY WATER (1978/82) และ DE FINIDUS TERRAE-PRIMO AVVICINAMENTO AL SUD" (1986/89) เป็นโครงการที่สร้างขึ้นในประเทศอิตาลี เมื่อการบรรยายเสร็จสิ้นแล้วผู้บรรยายได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมช้อกถามและสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน หลังจากนั้นผู้เข้าร่วมปฏิบัติการได้ช่วยกันคิดหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของโยฮันเนสเพื่อเสนอเป็นโครงการ หลังจากเลือกหัวข้อได้แล้ว ผู้เข้าร่วมปฏิบัติการซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มและปฏิบัติการเดี่ยว ต้องไปศึกษาหาข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจกับสิ่งที่ตนเลือกเป็นหัวข้อปฏิบัติงานโดยเริ่มหาแนวความคิดและวิธีการที่จะเสนอโครงการในลักษณะที่เป็นรูปธรรม และพร้อมกันนั้นต้องแสวงหาวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีทางศิลปะที่เหมาะสมเพื่อใช้เป็นการแสดงออกซึ่งความคิดของศิลปินให้เป็นที่เข้าใจได้ ในขั้นนี้การเสนอโครงการนั้นเป็นเพียงแบบร่าง ยังไม่ต้องมีรูปปฏิบัติเป็นผลงานอย่างจริงจัง เนื่องจากเวลาของการสัมมนาและปฏิบัติการมีจำกัด ผู้ร่วมปฏิบัติการทุกคนจะต้องทำโครงการและแบ่งส่วนงานเสนอต่อที่ประชุม โดยสไลด์ในเวอร์ วิทยานิพนธ์เป็นวิธีการนี้และให้คำแนะนำ ส่วนผู้ร่วมปฏิบัติการคนอื่น ๆ ก็จะร่วมวิจารณ์และเสนอข้อคิดเห็น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายที่เข้าร่วมปฏิบัติการเป็นอย่างมาก ศิลปินทุกท่านทำโครงการเกี่ยวกับสภาพแม่น้ำเจ้าพระยาในปัจจุบันอันมีผลกระทบมาจาก

โรงพยาบาลสุภาพรรม เทคโนโลยี และความสลับปรก ซึ่งก็อาจ
ความไว้กับคือนโยบายในการตั้งงบประมาณไว้บ้าง บ้าง
ก็อาจมีเงินไว้กับกลุ่มแออัดยัดเยียดและคนจนใน
ในบางพื้นที่ ขีดข้อควรพิจารณาแต่ละ คนบ้างทางหลาย
โครงการที่จะสอนให้เห็นถึงผลกระทบเชิงปัจเจกชีวิตมนุษย์
แบบกว้างได้ผลโครงการนี้ขึ้นเกี่ยวกับกรณีการสอน
เป็นต้น โครงการต่าง ๆ ที่ผู้เข้าร่วมปฏิบัติการนำเสนอขึ้น ล้วน
มีสาระที่กว้างและปะปนไปมาอย่างหนึ่ง เพราะนอกเหนือจาก
การที่คิดเป็นได้ด้วยความคิดเริ่มในการสร้างสรรค์แล้ว ปัญหา
ที่ศิลปินนำเสนอในทางของเขาเป็นพื้นที่ที่ทำให้ผู้ตอบข้อคิด
และเริ่มเข้าในข้อเท็จจริงของชีวิตที่ล้นเกินรวมทั้งสิ่งที่เห็น
คุณค่าอย่างล้นและวิวัฒนาการที่ยั่งยืน

อย่างไรก็ตามผลสรุปที่ได้รับจากการร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติ
การนั้น สามารถแยกเป็นหัวข้อได้ดังนี้คือ

1. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผิติดอกการสร้างสรรค์ศิลปะขยายขอบเขตกว้างขวางออกไปนับเป็นการขยายแนวความคิดของศิลปินและสร้างทัศนคติใหม่ ตลอดจนเสริมสร้างความสนใจของศิลปินที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน ทั้งทางปธรรมและนามธรรมมากขึ้น

2. การเปลี่ยนทางความคิดและการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างศิลปินผู้สอนศิลปะจากสถาบันต่าง ๆ ศิลปินอิสระ นักวิชาการศิลปะ รวมทั้งศิลปินจากต่างประเทศนั้น นำมาซึ่งความรู้ความเข้าใจ และการให้ความร่วมมือในการที่จะใช้ผลงานสร้างสรรค์งานศิลปะ เป็นสื่อในการเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่ดีต่อสังคม

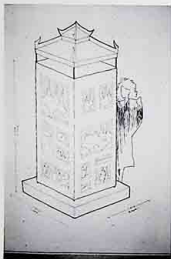
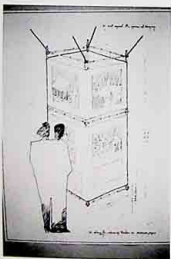
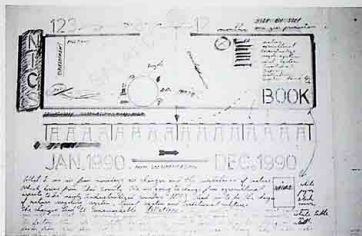
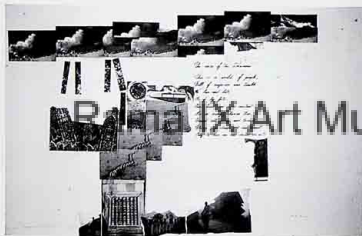

3. ก่อให้เกิดการร่วมกันในการวิเคราะห์ปัญหาและการแก้ปัญหาของสองแวดลอมซึ่งเป็นแนวทางเดียวกัน ซึ่งอาจนำมาใช้ในการเสนอความคิดทางการสร้างสรรค์ศิลปะในต่าง ๆ มากขึ้น

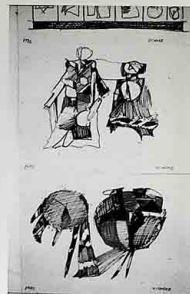
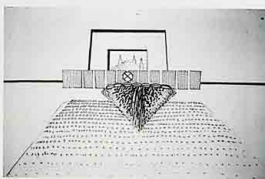
4. ประโยชน์โดยตรงที่ได้จากการส่งเสริมเชิงปฏิบัติการคือ การเรียนรู้และนอกกรอบพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ ซึ่งเปิดโอกาสให้เข้าร่วมพัฒนาแต่ละทางสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาทางสังคมได้ทั้งหมด และเปิดจุดให้ซึ่งกันและกัน ต่อความเคลื่อนไหวของอาชีพในแนวนี้ในอนาคต นอกจากนี้ คิดเป็นหนึ่งขั้นตอนลดข้อเสียดังกล่าวที่จะนำความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการก่อนและถ่ายทอดเผยแพร่ ต่อคนรุ่นใหม่ไปเป็นเชิงวิชาการด้วย

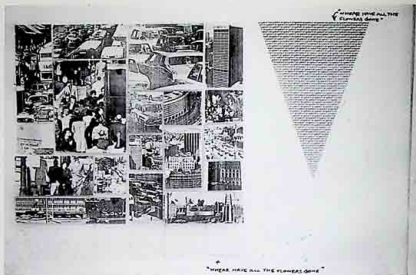
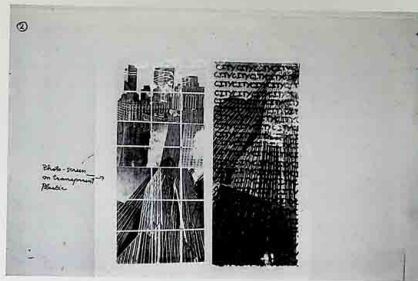
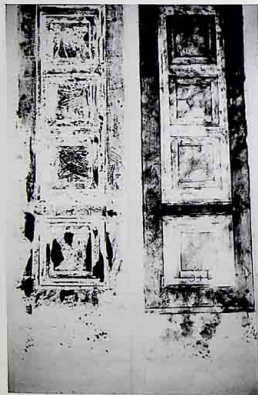
การจัดตั้งธนาคารใหม่ที่มีความเหมาะสมให้กับลักษณะการดำเนินการที่เน้นในเนื้อหาของขั้นตอนการดำเนินงานคิด การเสนอโครงการ ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานจริงในอนาคต และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเพื่อเป็นลักษณะที่ปรึกษา ซึ่งไม่เกิดข้อขัดแย้งกันในการดำเนินประกอบประเทศ และเป็นที่ยังคงตรวจสอบระยะเวลาที่หน่วยงานการส่งเสริมงานเชิงปริมาณใน โนเวย์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ในการส่งเสริมและการปฏิบัติได้ถูกเวลาให้กับการส่งเสริมและให้ความเอาใจใส่ รวมทั้งให้ความสำคัญกับผู้เข้าร่วมปฏิบัติการตลอดจนให้ความสำคัญ แก่สมาชิกในการไปปรับปรุงในด้านต่างๆ ให้ทันตามวิสัยปฏิบัติที่ต้องตั้ง

ระหว่างการเสนอโครงการและอภิปรายแลกเปลี่ยน
ข้อคิดเห็นของศิลปิน

ภาพผลงานของศิลปินผู้เข้าร่วมการสัมมนาและปฏิบัติการ

Ramex Art Museum Foundation

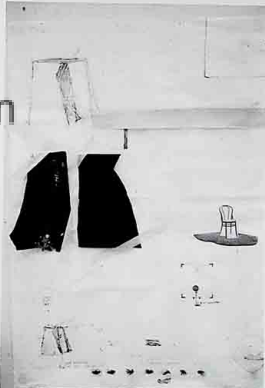
และเพื่อให้แสดงการสืบทอดเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ได้เผยแพร่สู่การศึกษา ศิลปะศิลปินและประชาชน ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอก ขอบคุญ ผู้ริเริ่มความคิดในการเชิญโรนอร์ วีททอนอร์น มาสืบทอดเชิงปฏิบัติการในเรื่องศิลปะกับสิ่งแวดล้อมกับศิลปินไทย และเป็นจุดเน้นการประสานงานโครงการสืบทอดเชิงปฏิบัติการนี้มาตลอด ได้ศึกษาจากงานของโรนอร์วีททอนอร์นในกรุงเทพฯ เพื่อความร่วมมือและอยู่ในในการสนับสนุนให้ดำเนินการ JAMES BAY PROJECT ของโรนอร์ วีททอนอร์น ซึ่งเป็นโครงการที่จะชวนให้เห็นถึงความคิดของศิลปินที่เกี่ยวเนื่องกับสิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีที่และการทดลองสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นเรื่องชีวิตและชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ และมีรูปแบบของการแสดงออกทางศิลปะแนว DOCUMENTARY INSTALLATION อันเป็นรูปแบบที่ค่อนข้างจะใหม่มากต้องการศิลปะร่วมสมัยของไทยมาแสดง ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ หอศิลป์คณะจิตรกรรมฯ ด้วย โครงการที่ได้นำเสนอไปนั้นได้รับการสนับสนุนอย่างดีทั้งจาก คุณแอนนาห์ เชอร์มิ่งตัน ผู้อำนวยการสถาบันกอสส์ กรุงเทพฯ คนปัจจุบัน และเมื่อโครงการได้ริเริ่มขึ้นจึงมีสำนักงานใหญ่ของสถาบันกอสส์ในมิวนิคในเดือนพฤษภาคม 2533 แล้วมหาวิทยาลัยศิลปากร สถาบันกอสส์ ศิลปินที่เข้าร่วมสืบทอดเชิงปฏิบัติการและโรนอร์ วีททอนอร์นจึงได้ร่วมมือกันอีกครั้งหนึ่งในการจัดนิทรรศการ “ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม” ในเดือนกุมภาพันธ์ 2534 เพื่อแสดงให้เห็นถึงการสืบเนื่องและการพัฒนาแนวคิดจากการเล่นละครในงานว่าด้วยการสืบทอดเชิงปฏิบัติการในครั้งแรกมาสู่การสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะที่เป็นรูปธรรมขึ้น แต่ในที่นี้นำเสนอว่าศิลปินที่ ๑๕ ท่าน ไม่สามารถจะส่งผลงานเข้าร่วมในนิทรรศการครั้งนี้ได้ทั้งหมด เนื่องจากว่าบางท่านมีภารกิจจำเป็นอยู่ บางท่านกำลังอยู่ในระหว่างการศึกษา ดูงาน และ

ปฏิบัติงานในต่างประเทศ จะมีก็เพียงแต่ศิลปิน ๑๐ ท่านที่สามารถส่งผลงานเข้าร่วมแสดงได้เท่านั้น

อาจกล่าวได้ว่านิทรรศการ “ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม” ครั้งนี้นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ศิลปะร่วมสมัยของไทยเราที่ศิลปินจำนวน ๑๑ ท่าน ได้ให้ความร่วมมือเป็นพหุพันธ์ในเชิงวิชาการ สนับสนุนงานศิลปะที่ค่อนข้างใหม่ และเป็นทิศทางที่หลากหลาย และค่อนข้างแปลกใหม่ เทียบเสมือนให้เห็นถึงการสร้างสรรค์ของศิลปินในอีกแง่มุมหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่เป็นเรื่องเฉพาะโลกส่วนตัวของศิลปินเท่านั้น หากว่าเป็นการศึกษาวิเคราะห์หรืออุปสรรค การใช้ประสบการณ์ความคิดและการแสดงออกถึงความรู้สึกในความรู้สึกของศิลปินส่วนหนึ่งที่ได้มีโอกาสภายนอก คือ “สังคมและสิ่งแวดล้อม” ของมนุษย์ในด้านต่างทำให้เป็นที่น่าสนใจ

การแสดงศิลปกรรม “ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม” ครั้งนี้เป็นที่ก่อการระดมของการเริ่มต้นทำขึ้นถึงแม้ว่าจะยังไม่มีความสมบูรณ์ในหลาย ๆ ด้านก็ตาม แต่อย่างน้อยศิลปินทุกท่านที่มีส่วนร่วมในนิทรรศการมีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะให้ผลงานศิลปะของเขาส่งบทบาทในการเสริมสร้างความคิดในการผสมผสานและอยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและภาวะแวดล้อมทางสังคมได้บ้างตามควร

อย่างไรก็ตามการทุ่มเทกำลังและการระดมความคิดในการจัดนิทรรศการครั้งนี้เป็นการสนับสนุนคำกล่าวที่ว่า “งานศิลปกรรม” อันเป็นผลิตภัณฑ์ทางสังคมและความรู้สึกของศิลปินนั้นแท้จริงแล้วไม่สามารถแยกขาดจากส่วนประกอบอื่น ๆ ที่มิอยู่ในโลกของ ๆ ตัวเรา คือ “สิ่งแวดล้อม” อย่างแยกไม่ได้

ศิลปะและสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งมาในช่วงทศวรรษที่ 2533 ความห่วงใยที่มีต่อสิ่งแวดล้อมกลายเป็นประเด็นร่วมเฉพาะหน้าที่ชนทุกหมู่เหล่ายกขึ้นมากลางลิ้น อีกทั้งนั้นสิ่งหนึ่งที่ชนหนึ่งถือคติที่และวางสารไม่ว่าในชาติใดมาภายใต้ก็ได้หยิบยกประเด็นเดียวกันนี้มาเสนออย่างกว้างขวาง โดยมีเรื่องสำคัญในหัวข้อต่าง ๆ อาทิ อุสสาพกรรมกับสิ่งแวดล้อม, ที่อยู่อาศัยกับสิ่งแวดล้อม และผู้บริโภคกับสิ่งแวดล้อม แต่วรรณกรรมหรือที่ปรากฏอยู่ในตัวอักษรเหล่านี้อยู่ที่ "เรา" ในฐานะกลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มความเชื่อ และ "มัน" อันหมายถึงสิ่งแวดล้อม หมายถึงกรवाल และ "มันอื่น ๆ" ที่ไม่ใช่มนุษย์

ชีวิตในปลายศตวรรษที่ 20 เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการสร้างปรัชญาและแนวปฏิบัติที่ผิดแยกไปจากสถานการณ์ที่ครั้งหนึ่งเราเคยถือว่าสิ่งแวดล้อมและโลกมีกำเนิดมาจากชีวิตที่มนุษย์สามารถให้การดูแลด้วยความรักและความห่วงใย (เจด เช่นที่เรารู้แต่ด้วย) หรือชีวิตอื่น ๆ ที่เราสามารถทำลายและทำร้ายได้ หากคำนิยามเป็นประการหลังแล้วก็ว่ามนุษย์ก็ไม่ได้มีความพยายามทุกวิถีทางที่จะหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดขึ้น เนื่องจากสิ่งแวดล้อมและชีวิตเป็นองค์ประกอบของโลกไม่ว่าจะแยกออกจากกันได้ องค์ประกอบทั้งสองจะต้องเชื่อมเข้าหากันจนเป็นเนื้อเดียวกันที่ไม่อาจอยู่ลุ่มลำพังได้

ประเด็นที่ควรคำนึงในการสังเกตคือ ในยุคเดียวกันนั้นอาชีพและศิลปะแทบจะเป็นอันหนึ่งเดียวกัน และแบ่งอยู่ในการดำเนินชีวิตประจำวันและจุดมุ่งหมายอื่น ๆ

สิ่งหนึ่งที่สม "จิตวิญญาณ" ของวัฒนธรรม และใน "จิตวิญญาณ" นั้น ก็มีสิ่งมีชีวิตอื่นหรือของรวมอยู่ด้วย ดังนั้นแล้วเราควรสังเกตแล้วแล้วแต่สิ่งด้วยกันทั้งนั้น

แต่โลกก็ก้าวเข้าสู่ยุคแห่งวิทยาศาสตร์ การแบ่งแยกระหว่าง "วัฒนธรรม" และ "ธรรมชาติ" ก็เริ่มปรากฏให้เห็นเช่นเดียวกับหลักการปรัชญาและแนวปฏิบัติที่ยามรวมตัวกันของสิ่งแวดล้อม

อันสืบสืบซ้อนและวิธีพัฒนาการเข้ามาด้วยคำพูดง่าย ๆ เพียงไม่กี่ประโยค วิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นหลักการที่บิดงาจากนั้นของอันปราศเรื่องของมนุษย์อย่างปราศจากข้อกังขา แต่วิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ยึดเป็นแค่ทฤษฎี อันเป็นข้อเท็จจริงที่มนุษย์มักจะมองข้าม อีกทั้งนั้นมนุษย์ยังลืมไปอีกด้วยว่าคำนิยามที่มีมาซึ่งสิ่งที่ดูเหมือนง่าย ๆ เป็นคำง่าย ๆ อย่างใดก็ตาม มนุษย์ยังยึดติดคำนิยามที่หาข้อสรุปไม่ได้มากเกินไป คำนิยามต่างเหล่านี้จะส่งผลมาถึงวิถีชีวิตที่เราอยู่นั่นเองด้วยตัวคุณเองใหม่ ๆ และเป็นวิถีชีวิตที่เราจะสร้างความเป็นจริงไปปรากฏ

วัตถุสิ่งแวดล้อมที่โลกทั้งมนุษย์ชาติกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ เป็นความท้าทายที่เปิดโอกาสสำคัญให้ผู้คนจากต่างสาขาอาชีพไม่ว่าจะเป็นศิลปิน ผู้บริโภคหรือสามัญชนคนเดินดินทั่ว ๆ ไปหรือกันที่เพื่อน ๆ ที่ใช้ชีวิตอยู่ใน "สิ่งแวดล้อม"

ปัญหาอยู่ที่ว่ามนุษย์จะสามารถอ่านขึ้นเช่นว่าต่าง ๆ มาแปลตีปัดจนจนแปลตามเป็นเนื้อเดียวกันอีกได้หรือไม่? มนุษย์จะยังเปลี่ยนหลักการปรัชญาของตนว่า "เรา" ให้ครอบคลุมไปถึงสรรพสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตซึ่งรวมกันเป็นเจ้าของจักรวาลนี้ได้หรือไม่? จะยังถือโอกาสให้เราในฐานะศิลปินได้กลมกลืนไปกับวัฒนธรรมซึ่งเป็นโครงสร้างของสังคมอย่างมีจุดมุ่งหมายอีกหรือไม่? และที่สำคัญกว่านั้นคือ เราจะเป็นหนึ่งในจำนวนผู้คนซึ่งกำลังใช้ชีวิตที่พึ่งพิงกับเพื่อนมนุษย์ แต่ในขณะนั้นก็จะวางใจในเส้นทางในการพัฒนาหลักการเกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบมากขึ้นสำหรับพวกเราทุกคนหรือไม่?

โจน กราวนด์ส
18 ธันวาคม 2533

In late 1990, art and the environment is a topic of immense importance. In all disciplines, environmental concern is topical and of great urgency. One read this message again and again in newspapers and journals in all countries and in all languages: industry and the environment, housing and the environment and consumers and the environments. The list goes on. In all of these examples the mystification is that of an "US" of a group a discipline, a profession and an "it" of the environment, of the universe or a "them" of any non-human beings.

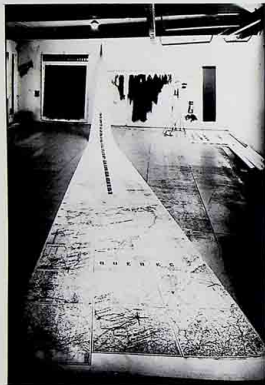
In the late 20th century, we are living the legacy of a shift in philosophy and practice from a situation in which the environment, the planet, was conceived as a living organism which could be treated with love and care as one would treat ones self or as a living being which could be violated and invaded in a destructive manner. The latter possibility was to be avoided at all costs as there was little to no conceived separation of self from the environment. The two were merged and inter-dependent. It is interesting to note that at that time, there was also little separation of art into a separate profession set apart from daily life and purpose. The spiritual "life" of the environment and each being was also integrated. All matter was energetic.

With the rise of scientific thought came the separation of self from other, the mechanization of philosophical thought and practice and, to make a very long and complex story short and simplistic the environmental situation we now find ourselves in. Scientific methods are often very elegant intellectual constructs and are undoubtedly some of the greatest and most creative constructs of human endeavour. They are however constructs and we often forget this. We also forget that the most profound questions are often the simplest and that each person can still ask supremely unsettling questions which can result in new ways of looking at the way we perceive ourselves, the ways we construct our realities.

The world wide environmental crisis we now find ourselves in brings us a very challenging and important opportunity to write what we do as artists, as consumers, as people with every other person via "the environment". I wonder, will we now be able to reweave the pieces into a fabric again? Can we change our philosophy to such an extent that "US" will come to mean all animate and inanimate beings in the universe? Will this be the opportunity for us as artists to re-merge with purpose into the social fabrics of our cultures? More importantly, can we be among those who ask those crucial, unsettling, simple questions which will help find a way to develop more wholesome constructs for "US", all of "US"?

Joan Grounds
18 December 1990

ศิลปะแนวคอนเซ็ปชวล CONCEPTUAL ART

JAMES BAYPROJECT ผลงานแนว DOCUMENTARY
INSTALLATION ของโรนอร์ วิทเทมบอร์น

ปัจจุบันศิลปะหลายประเภทเป็นศิลปะที่ผู้ทำคนเดียว
ด้วยความคิด การรับรู้ทางความคิด และการแสดงออกซึ่งภูมิ
ปัญญาผสมผสาน ศิลปะคอนเซ็ปชวล (CONCEPTUAL ART)
ก็เป็นอีกแนวหนึ่งซึ่งจัดอยู่ในศิลปะประเภทดังกล่าว

ศิลปะคอนเซ็ปชวลเริ่มมีบทบาทขึ้นในช่วงกลางของทศวรรษ
ของปี ค.ศ. 1960 ผู้คนนามศิลปะในแนวนี้คือ เอ็ดวาร์ด คีน
โฮลส์ (EDWARD KIENHOLZ) ศิลปินที่สร้างสรรคผลงานใน
แนวที่พอเหมาะและน่าเชื่อถือของอเมริกัน คอนเซ็ปชวล อาร์ต บางครั้ง
มีชื่อเรียกว่า "IDEA ART" หรือ "INFORMATION ART"
นอกจากนี้ยังมีส่วนเชื่อมโยงกับศิลปะที่จัดอยู่ในประเภทเดียวกัน
 อาทิเช่น BODY ART, PERFORMANCE ART, MINI-
MAL ART และ LAND ART

มาร์เซล ดูชัมป์ (MARCEL DUCHAMP) ศิลปิน
ผู้บุกเบิก ซึ่งถือเอาความเป็นผู้นำทางศิลปะในแนวของ
คอนเซ็ปชวล สนใจในความคิดของศิลปินมากกว่าตัวงานที่
สำเร็จออกมาเป็นรูปเป็นร่างแล้ว และนั่นก็ทำให้ตัวศิลปะประเภท
คอนเซ็ปชวลเป็นศิลปะที่เปี่ยมไปด้วยความสนใจของผู้ดูจากตัวงาน
ศิลปะ (ART OBJECT) ไปสู่ "ความคิด" (IDEA) ซึ่งถือว่าเป็น
ปัจจัยสำคัญในการสร้างสรรค์ ตัวจุดนี้เน้นไปที่หนึ่งมีการใช้
ภูมิปัญญาในการแสดงออกทางศิลปะโดยกล่าวไว้ดังที่หลาย
ที่เมื่อใช้ชีวิตประจำวันของเรา ไม่ว่าจะเป็นวัตถุสำเร็จรูปหรือ
วัตถุเพื่อใช้เล่นนั้น สามารถจะนำมาสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะ
ได้โดยความหมายอันเกิดขึ้นในตัวของผู้นั้นโดยไม่กระทำหน้าที่
เป็น "สื่อ" หรือตัวนำความคิดซึ่งไม่มีความหมายที่สิ่งหนึ่งกับ
ประโยชน์ทางการใช้ของอีกต่อไป แล้ววัตถุนี้คือ "ความคิด" ทั้ง
ที่เป็นความคิดของศิลปินและความคิดของผู้ดู นอกจากนี้ผู้ซึ่งตั้งใจ
ได้แสดงที่คำว่า ผลงานศิลปะควรจะมีความสำคัญที่พิเศษนอก
เหนือไปจากการสร้างสรรค์ ซึ่งต้องใช้เพียงเครื่องมือที่ศิลปินต่าง ๆ
ได้ปฏิบัติกันมาจนเป็นประเพณีมาเท่านั้น ศิลปะไม่ควรถูกกำหนด
ให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หรือลัทธิที่แน่นอนตายตัว ความสำคัญ
ของงานศิลปะควรจะอยู่ที่ความคิดที่ใจและความคิดของศิลปินมาก
กว่าความรู้สึกลึกในเบื้องของความงามตามหลักเกณฑ์ทางสุนทรีย
ศาสตร์ ศิลปินที่ชื่นชอบแนวนี้ดังที่กล่าวมาแล้ว เช่น มาร์เซล พิกัสโซ
และแอนดรูว์ ค็อกซ์ สร้างสรรค์ศิลปะในลักษณะของศิลปะเพื่อศิลปะ
(ART FOR ART'S SAKE) แต่สำหรับตัวจุดนี้เน้นที่ "การ

สร้างสรรค์ศิลปะเป็นการแสดงออกทางความคิด" (ART
AS IDEA)

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความคิดของผู้ซึ่งได้แพร่หลายมาก
ในช่วงทศวรรษของปี ค.ศ. 1950 และได้ให้อิทธิพลโดยตรงต่อ
ผลงานศิลปะในแนวของนีโอ ดาดา NEO-DADA ซึ่งได้พัฒนา
ของเจสเปอร์ จอห์นส์ (JASPER JOHNS) และโรเบิร์ต ราเชนเบิร์ก
(ROBERT RAUSCHENBERG) ศิลปินทั้งสอง
ได้สืบทอดเจตนารมณ์ของผู้ซึ่งได้ในการนำวัสดุสำเร็จรูปมาถวายนิด
มาใช้ในการสื่อความหมาย รวมกับความคิดทางศิลปะ และหลังจาก
นั้นมาคือในราวช่วงกลางทศวรรษของปี ค.ศ. 1960 ศิลปะแนว
คอนเซ็ปชวลได้เริ่มพัฒนาและมีบทบาทมากยิ่งขึ้นต่อวงการศิลปะ
ร่วมสมัยของโลก

คอนเซ็ปชวล อาร์ต มิได้มีจำกัดในเรื่องของความคิด
รูปแบบหรือวิธีการแต่ประการใด ศิลปินมีแนวคิดและมีความเป็น
ปัจเจกชนมาก แต่ยังคงยึดถืออยู่และ ทัศนคติของศิลปินที่
มีความสำคัญบุคคลที่กล่าวสุนทรียภาพน้อยกว่าคุณค่าทางความคิด
ส่วนหนึ่งได้ยึดมั่นในการทำงานนั้นคือ ศิลปินต้องการความคิดควบคู่
กันไปกับ "ความรู้" ในการเลือกสื่อหรือวัสดุต่าง ๆ มาสร้าง
เป็นงานศิลปะ

ความคิดของศิลปินในหมู่คอนเซ็ปชวลส่วนใหญ่เป็น
ความคิดที่ฝังลึกฝังแน่นมาจากอิทธิพลของวัฒนธรรม สังคมและส
แตตลิสม์และมักจะแสดงออกด้วยภาษาเขียนเป็นโครงการเขียนแนว
ความคิด บางครั้งมีการใช้ภาพถ่าย เอกสาร ชาร์ตแผนผัง แผนที่
ภาพยนตร์ วีดิโอหรือบางทีใช้สื่อที่อาจสัมผัสได้ทางกาย เช่น เสียง
กลิ่น และบางทีศิลปินใช้ร่างกายของพวกเขานั่นเอง และมีการ
เคลื่อนไหวเพื่อสื่อความคิด แต่ศิลปะคอนเซ็ปชวล อาร์ต ซึ่งกำลัง
เป็นที่นิยมมากที่สุดในเวลานี้คือการสื่อสารความคิดด้วยการใช้
ภาษา อันเป็นลักษณะของ ART AND LANGUAGE ซึ่งศิลปิน
อาจจะใช้เป็นคำคำเดียวหรือบางทีเป็นข้อความหรือเป็นลักษณะ
ข้อเขียนหลายบรรทัด กล่าวคือหรือเป็นภาษาสิ่งบางอย่างที่ได้
บางครั้งก็อาจจะนำข้อความเหล่านั้นมาผสมผสานกับภาพเขียน
ภาพพิมพ์หรือวัตถุ โดยประกอบกันขึ้นในลักษณะของอินสตอล
เลชัน (INSTALLATION) หรือในลักษณะของการใส่สาร
ความรู้ (DOCUMENTARY)

ศิลปะคอนเซ็ปชวล เป็นบทบาททางศิลปะที่นำเอาใจ
ยึดไว้ว่าเป็นศิลปะแขนงใหม่หนึ่งที่ใช้เหตุผลเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็น

